

ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Анотація. Розглянуто сутність і особливості стратегічного планування на підприємствах. Систематизовано принципи і методи формування планів розвитку підприємств.

Аннотация. Рассмотрены сущность и особенности стратегического планирования на предприятиях. Систематизированы принципы и методы формирования планов развития предприятий.

Annotation. The essence and features of the strategic planning on enterprises are considered in the article. Principles and methods of forming enterprises plans of development are systematized.

Ключові слова: стратегічне планування, вітчизняні підприємства, ринкова економіка, конкурентоспроможність, ринкове середовище.

Сучасний стан економіки України в умовах економічної кризи характеризується погіршенням господарської діяльності більшості промислових підприємств. Це вимагає здійснення ринкових перетворень, що забезпечують перехід до нового технологічного способу виробництва, удосконалення процесів планування та управління розвитком промислових підприємств, формування нової стратегії їх розвитку, що забезпечує стійкий стан у ринковому середовищі і вихід з кризи. Сучасний темп змін в економіці є настільки значним, що стратегічне планування виявляється єдиним способом формального прогнозування майбутніх проблем і можливостей.

На сьогодні певний досвід розробки стратегічного плану мають більше 40 % українських підприємств. Проте, на жаль, воно не має чіткого алгоритму розробки і реалізації, конкретно визначеного інструментарію, вимагає значних витрат часу та ресурсів і не завжди забезпечує отримання очікуваного результату, і саме тому заслуговує на детальне дослідження.

Вагомий внесок у розвиток стратегічного управління і планування зробили такі вчені: Д. Акер, І. Ансофф, У. Кінг, Д. Кліланд, Г. Мінцберг, Винокуров В. А., Круглов М. І., Маркова В. Д., Єфремов В. С., Герасимчук В. Г., Наливайко А. П., Пономаренко В. С., Пушкар О. І., Туленков М. В., Шершньова З. Є., Щелкунов В. І. та ін.

Однак окремі аспекти даної проблеми залишаються малодослідженими та потребують подальшої оцінки і розвитку з урахуванням змін, що відбуваються в економіці України.

Метою даного дослідження є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо використання стратегічного планування на підприємствах України.

Стратегічне планування є однією з основних функцій стратегічного управління і посідає центральне місце в його системі. Воно було запроваджене у США і Західній Європі у 1960-х роках, коли зовнішнє середовище корпорацій ставало дедалі складнішим і динамічнішим, що вимагало відповідної переорієнтації з виробничо-технічних проблем на маркетинг. Ця система об'єднала в собі методи довгострокового планування і маркетингу й певною мірою стала відповідною реакцією більшості компаній на істотні зміни їх зовнішнього середовища, що проявилось в насиченні відповідних ринків [1].

До арсеналу нових методів, що використовуються стратегічним плануванням, відносять: моделі аналізу інвестиційних портфелів компаній; розробку ситуаційних планів розвитку; застосування систем експертних оцінок; використання різних аналітичних матриць для дослідження альтернатив можливого стратегічного розвитку та ін. [2].

Можна визначити, що метою стратегічного планування є покращення реакції підприємства на динаміку ринку та поведінку конкурентів, а також встановлення певного порядку дій для підготовки ефективного функціонування конкурентоспроможного підприємства [3].

Головними перевагами стратегічного планування є: зв'язок поточних рішень з майбутніми результатами, організоване осмислення рішень з прогнозуванням їх наслідків, орієнтація на пошук альтернативних варіантів досягнення цілей, визначення можливостей і загроз, сильних та слабких сторін діяльності підприємства, врахування їх при встановленні цілей і формулюванні стратегій для забезпечення впливу на ці аспекти вже сьогодні, розподіл відповідальності не лише між напрямками діяльності, але й між поточною та майбутньою діяльністю.

Крім того, існують негативні фактори, які визнаються як бар'єри стратегічного планування і не дають змоги застосовувати систему стратегічного планування у повному обсязі без запровадження необхідних заходів. До них можна віднести негативний досвід, нерозвиненість теорії та методів планування, нестабільність середовища, небажання встановлювати цілі та розробляти стратегії, обмеженість у часі, коштах тощо [3].

Таким чином, можна зробити висновок, що існують певні проблеми запровадження стратегічного планування на вітчизняних підприємствах через відсутність методичних рекомендацій та необхідної інформації, невідповідність персоналу, сумніви в доцільності використання. Дослідження цих можливих бар'єрів та проблем є подальшою основою для ефективного впровадження стратегічного планування, яке набуває особливої важливості в сучасних кризових умовах.

Література: 1. Управление организацией / Азоев Г. Л., Баранчев В. П., Гунин В. Н. и др. – М. : ИНФРА-М, 2008. – 736 с. 2. Владимирова Л. П. Прогнозирование и планирование в условиях рынка / Владимирова Л. П. – М. : Издательско-торговая корпорация "Дашков и К^о", 2003. – 400 с. 3. Ансофф И. Стратегическое управление / Ансофф И. ; пер. с англ. – М. : Экономика, 1989. – 520 с.